

**Controversiarum Inter Principes Cathedras Divi Thomæ
Doctoris Angelici, Et Scoti Doctoris Svbtilis**

Stümmel, Friedrich

Coloniæ Agrippinæ, 1680

Reverendissimo et Celsissimo Principi ac Domino, D. Placibo a Droste,
Inclytæ Ecclesiae Fvldensis Abbati, S.R.I. Principi, D. Augustae
Archicancellario, per Germaniam et Galliam...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84332)

REVERENDISSIMO
ET CELSISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO,
D. PLACIDO
A DROSTE,
INCLYTAE ECCLESIAE FVLDENSIS
ABBATI,
S. R. I. PRINCIPI, D. AUGUSTAE
ARCHICANCELLARIO, PER GERMANIAM
ET GALLIAM PRIMATI, &c. DYNASTAE HAE-
REDITARIO IN ERVITTE, BVNE,
SCHVVECHAVSEN, ET AMECKE, &c.

Rimum Theologiae ac perenne
Philosophorum **MOBILE** in
lucis conspectum produco,
REVERENDISSIME ET
CELSISSIME PRINCEPS, Mecœnas
Illustrissime. Primum illud **MOBILE** divi-
nae creationis omnidienaturali, cardines Or-
bis terræ seu globum terraqueum medio su-
spensum in aere obambiens, reliquas coele-
stes sphaeras cum suis luminaribus secum mi-

EPISTOLA DEDICATORIA.

rabiliter concordi discordia & discordi concordia, quocunque fertur, rapit; hoc trantu difficillimas Philosophiæ & altissimas Theologiæ orbitas summa Theologorum discordi concordia, & concordi Philolophorum discordia, tantâ necessitate ac tali secum trahit magnetismo, ut creaturis angelicis & humanæ speciei facturæ videri posset congenium, imò & ipsi Deo & Altissimo Trinitatis Mysterio, velut principali Theologiæ objecto, coæternum: illud creationis primum MOBILE, ut ex pacto Dei cum „hominibus^a perennent sementis & messis, „frigus & æstus, æstas & hyems, nox & dies, cælestes orbes suis libratos ponderibus, in stupenda illa con- & excentrici motûs œconomia firmare expavescit sine motore, quem intelligentiam dicunt; illud nostrum Perenne MOBILE eadem, quæ præstantissimæ res, subiturum fata tantos inter ingeniorum agones, ne dicam Thraſonicos quorundam æstus sine prostatico Motore ac potentis Patroni delectu orbis lucem abhorret, quæ non polleat & resplendescat illius fulgore Nominis, sub cuius Patrocinio, candidâ sibi nuncupatione, tutissimum stabilitatis portum prius non pacisceretur. Sed quorsum securius,

^a Genes. 8.

EPISTOLA DEDICATORIA.

curiùs, quàm ad Tuos, CELSISSIME
 PRINCEPS, Tuæque Profapiæ tam Per-
 illustres quàm pervetustos sese inclinaret
 splēdores? DROSTHEANÆA DOMUS
 omni ætate peregrè domique Meccœnates
 optimos, togata simul & armata Pallade cla-
 ros, copiosissimè dedit, qui CELSITVDINI
 TVAE ad summum virtutis & dignitatis,
 quem tenes apicem in Imperio faustè felici-
 terque proluserunt, & pietate & fidelitate
 pro Deo & Ecclesia, cujus in ipso declinantis
 per Germaniam orthodoxæ fidei occasu, tam
 fideles Filii & veri semper extiterunt Con-
 stantini, ut licèt impia illa hæresis, tot Nobi-
 lissimas totque Serenissimas Germaniæ Du-
 cum & Principum Domus turpiter adustu-
 lârît, nullus unquam, qui de DROSTHEANÆA
 PROPAGINE profatus esset, fide Petri deser-
 tâ, ne per capillum eâ lue fuerit infectus, quin
 potiùs ne quis de Posteris ab hac Progenito-
 rum Tuorum coronata degeneraret gloria,
 ita Mascula Tuæ Profapiæ Proles sua omni
 tempore attemperavit Matrimonia, quibus
 non spectaret Arces ad numerandas Arcibus,
 Dominia miscenda Dominiis, ac hæreditarias
 Dynastias novis limitibus extendendas, qui-
 bus utique à Majoribus Tuis gloriosè locu-

EPISTOLA DEDICATORIA.

pletata existit; nec solum, in quo Germania Proceres apud exteras Nationes in admiratione sunt, ut scilicet Intaminata Nobilitatis, id est, pari & nunquam interrupto sanguinis splendore fulgentes Fœmellas, sed quod perpetuis celebrandum Monumentis, Progenitores de DROSTE non alias Matres sui sanguinis descendantibus adoptarent, quàm vel de orthodoxa stirpe prognatas, vel cum Matrimonio ad fidem conversas, quæ illis cum lacte virtutem, ac ab ipsis papillis Catholicæ fidei pabulum instillarent, atque sic ab utroque Parente hæreditaria fidelitate ad DEUM, suamque Sponsam, quæ est Ecclesia, incorruptæ fidei cultores essent ac Defensores; Huic rei comprobandæ, ne longius faciam iter, ad Christianissimum Galliarum Regem Henricum, hujus gloriosissimi Nominis Quartum appello, quis Ligam Galliæ Catholicam in bello contra heterodoxos & Regni illius perduelles Hugonottas meliori operâ & majori felicitate adjuvit ex Germaniæ Heroibus, quàm Generosissimus ille ac pugnacissimus Archistrategus Casparus de Heygen, Avus Tuus Maternus? memoranda

Heroum

EPISTOLA DEDICATORIA.

Heroum hujus sæculi facta ignorat , qui hoc nescit ; is nimirum citatissima periclitantis in Gallia rei Catholicæ fama tanquam bractea eminus crepitante commotus, non sine finitimorum Procerum admiratione, pro Deo & Ecclesia , fidei hostibus formidabilem cordatissimorum Virorum cater-
vam, quam cum Bellona (regimen) dicimus, ære proprio conscripsit, quocum in Galliam concedens, ceu verus fidei Boanerges, martiali capulo cinctus in ancipiti bello Catholicis ad victoriæ palmam, sibi autem suisque succedaneis ad æternam contulit laudem. Hæc Parentum, hæc utriusque lineæ Majorum Tuorum intemerata in fide constantia, hoc fidelitatis Vestræ labarum velut quoddam finitæ æternitatis Patrimonium , perpetuâ traduce ad posteros transfusum esse, vel in sola **CELSITUDINE TUA** cellique animi Tui dotibus velut theatra-
li speculo effigiatum cernimus, quo pacto cùm Inclyta Ecclesia Fuldensis suo nuper viduata esset Præsule , Sacrum Romanum Imperium Principe , Diva Augusta Archicancellario , Patriarchalis Ordo

EPISTOLA DEDICATORIA.

S. Benedicti per Germaniam & Galliam
 Primate, omnium instauratio felici omine
 à toto Nobilissimo & Reverendissimo Ca-
 pitularium Fuldensium Senatu, plurimis
 eorum, spectatâ multiplici eorundem capa-
 citate, Mitræ & Infulæ haud inidoneis, in
 unius tamen Tuæ Personæ augurio concep-
 ta fuit, ut non ancipiti sorte, quomodo in E-
 lectoriis & ambiguis hujusmodi nuptiis fie-
 ri assolet, sed singulari Dei providentia post
 primum & unicum scrutinium cum ingenti
 populi applausu, ac festivo tam sacri quàm
 profani æris concentu, nec non Ambrosiano
 gratiarum cantico è sacro Electorum con-
 clavi, velut ex mystico thalamo evaseris In-
 clytæ Ecclesiæ Tuæ Sponsus & Pastor, quam
 dissecto Eminentissimi Cardinalis & Sere-
 nissimi Marchionis Badensis **BERNARDI**
GUSTAVI, fractoque scutario Trabe
 deciduam erigeres, erectam sustineres, &
 ita deinceps Gentilitio Muro Tuo circum-
 des & protegas, neque dubia spes hujus No-
 bilissimis Reverendissimorum & Perillustri-
 um DD. Capitularium insedit animis, quin
 potius res & spes Principatûs Buchoni-
 ci, quæ superioribus Prædecessorum Tuo-
 rum sæculis crepusculascere visa sunt, statim

à ma-

EPISTOLA DEDICATORIA.

à matutinis Regiminis Tui horis non effectu crepero, sed felici successu postliminio redire, & vigilantì industriâ è manibus heterodoxorum rapi incipiunt: eò namque celsissimi animi Tuicogitatus vergunt perguntque, ut quæ olim à Principatu Fuldensi per injuriam temporum aliasque occasiones averrun-cata existunt, restaures: Satrapias, civitates, pagos, hominesq; ære alieno à Territorii Tui sinu avulsos, deoppignores; vel ut melius dicam, per hypothecæ detentionem captivos, redimas; quæ ratione non solùm charissimam Tuam Sponsam ad pristinum statum & fulgorem restituas, novisque auctam dotibus promeliori posteritatis iudicio exornes; sed & cælo acquiras animas, Patriæ subditos, arario nervum, ac Gloriæ Fuldensi Feudis potenti, accrescant allodia nova, ut non immeritò in inaugurationis Tuæ solemniis^b acclamatum, imò in omnium animis & linguis, quasi digito dextræ Dei exaratum fuerit:

pro Trabe Murus erit

Cum Trabe cardo ruit, spes ubi Fulda tua est?

Maacte animo: fulcri superest pars altera cœlo

Alternante vices: Pro Trabe Murus erit.,,

Per

^b Coll. Fuld. S. 1.

EPISTOLA DEDICATORIA.

Per modestiam Tuam , **CELISSIME PRINCEPS**, liceat mihi omine bono pro calamo uti, & lacteo candore in Te & scutario tuo Muro eam metiri, ac exploratam facere veritatem, qualem de Summis Pontificibus juxta Divi Malachiae prophetiam ex avitis eorum insignibus, Viri gravissimi hisce temporibus, de futuro ad Pontificatum successore aut palpando praesagiunt, aut Divi Malachiae praesagio, celte interim & scalpro, tot inter Patres purpuratos, uni soli supremum honorem divinantibus, symbolicè consentaneum agnoscunt. Quid est, quòd tanta promptitudine, tanta praeter stylum & consuetum curiae morem facilitate **INNOCENTIVS XI.** Summus Pontifex, nec non Imperator noster **LEOPOLDVS I.** confirmationis Tuæ coronarint expeditionem? An non, quia Murus Gentilitiae fortitudinis Vestrae triplici pectoris auctus antemurali cum virtutis honore & felicitatis gloria, aut potius illa cum Insignibus Tuis & armis Gentilitiis foedus pepigisse videatur? Quid aliud ergo ss. D. Noster **INNOCENTIVS XI.** exploratis Tuæ Personae qualitatibus inferre potuit, nisi hoc Tuum, Tuorumque Majorum encomium: Si Murus est, ponetur in ea, id est,

Eccle-

(c) Isaiâ 26, v. 10

EPISTOLA DEDICATORIA.

Ecclesia Fuldensi, Murus & Antemurale.
LEOPOLDVS quid? nonne, si Murus est, ergo
Imperio meo^d quasi Murus validus erit? An
non his continuo D. applausit AVGVSTA in
illo Cantici Cantic. ^e Si Murus est, ædifi-
cemus super eum propugnacula Archi-
cancellariatûs Nostri argentea, in qui-
bus diadema thalami mei sublimetur au-
gustius, & auri pallore splendidius vertici
meo obducatur: quidni totius Germaniæ &
Galliæ Prælati geminâ congratulatione, ^f Mu-
rusejus, conclamantes in circuitu nostro, TE
Benedictinæ Gloriæ Primatem & Arbitrum,
nec non pietatis Tutorem salutant? O ter
quaterque felix scutarii Muri & antemuralis
Tui augurium mysterioso ^g Mardochei som-
nio beatius! ^h Et posuit in eo, ait Scriptura, „
gemmarum ordines quatuor: in primo erat „
lapis sardius, topazius, smaragdus: in secun- „
do, carbunculus, sapphirus & jaspis: in tertio, „
ligurius, achates & amethystus: in quarto, „
chrysolithus, onychinus & beryllus. in Muro „
Tuo Gentilitio, cujus fundamentali structu-
ræ triplex incumbit antemurale, pulcherri-
mè ter ternis gradatim consurgens lapidibus,
quatuor istos gemmarum ordines jam non
quasi per augurium divinamus, sed oculis

¶¶

cerni-

^d Proverb. 18, v. 11. ^e Cant. 9, v. 9. ^f Zach. 2, v. 5. ^g Exod. 28, v. 12. ^h Esth. 10, v. 5.

EPISTOLA DEDICATORIA.

cernimus, ut non temerè primi ordinis gemmæ ad structuram fundamenti pertinentes sardonius scilicet topazius & smaragdus, reliquos novenarii numeri lapides, five trium ordinum molem sustentarent; sed fato Topazius ille fulgentissimæ semper & avitæ pietatis, smaragdo fidelitatis & sardonio constantiæ circumpositus, armis Tuis Gentiliis in basin cederet, & crepidinem gloriæ & honoris: sicut aurum, inquit Hieronymus, cunctorum metallorum antecellit pretium, ita topazius in pulchritudine omnium gemmarum vincit honores, topazius symbolum pietatis, quæ cæteris virtutibus in eo, teste Apostolo^k præstat, quod sit ad omnia utilis, proinde non alio, quàm fundamento pietatis fidelitate & constantia stipatæ DOMUS DROSTHEANÆA omnibus utiliter in altum conscenderet honoris, fieretque septicollis Fuldæ Murus & antemurale triplex, scilicet non uno gloriosum duntaxat aplustri, sed tot fulgidum gemmis, quot per gradus, suis confertum lapidibus, qua ratione nunquam defuerunt DOMUI TUÆ carbunculi, sapphiri, jaspides; nunquam defuerunt ligurii, achates & amethysti; nunquam chrysolithi, onychini & berylli. Annon carbun-

culi

i S. Hieronymus. k 1. ad Tim. 4, v. 8.

EPISTOLA DEDICATORIA.

culi Majores Tui, quorum fulgores tot cathedrales in Germania irradiarunt Ecclesias, ut aliorum oculi Canonorum hisce fulgoribus perstricti, illos inter & primas Prælaturas & Episcopatus honorem, ejusque dignitatem ac merita, nihil aut parum discernere? quid? Si sapphiri, (teste¹ Bartholom. Anglico,) Regum & Ducum digitis magis apti, an non optimo jure Majores Tui, sapphiri lucidissimi, qui nullo non tempore ob egregias dotes & raræ felicitatis monimenta summis Principibus nunc à consiliis, nunc eorum Provinciis administrandis, nunc legationibus obeundis, nunc inter Procerum Optimates, aut familiarium suorum Primores adlecti extiterunt? utique sapphirus non unum, sed omnes perfectionum recipit colores, ut idcirco Hebræi (teste^m Rabbi Moyse) Attributa Divina vocent ספירות sephiroth, quasi sapphiros. Porro, quæ unquam ætas inter Bellonæ turbines DROSTHEANÆÆ FAMILIAE Heroës non vidit vel jaspides in propugnaculis, vel fortissimos in campis & pugnis Achates, vel in victoriis ligurios, qui perditum rerum colo-

¶ 2

rem,

¹ Barthol. Anglic. de gemm. & metall. lib. 16, c. 87. ^m In Comment. suis ad caput primum libri Iesira.

EPISTOLA DEDICATORIA.

rem, ut de liguriisⁿ scribitur, Patriis incolarum Penatibus non restituisſent? ſed nescio quid laudabilius, quidvè in Gente TVA clarius, an horum pulchritudo, & non potius aureæ eruditionis Veſtræ chryſolithi, & invincibilis juſtitix amethyſti, adeò ut inter lares DROSTHEANÆOS Themis æquitati & Pallas ſapientix Delubrum fixiſſe videantur. His REVERENDISSIME ET CELSISSIME PRINCEPS, tanta Majorum Tuorum felicitate nativæ miſericordiæ conſpirant Berylli in ſublevandis pauperum miſeriis, onychini comitatis & avitæ clementix, qua obvios quoſque ſibi devinciunt alliciuntque, ut jam in manifeſto ſit, DROSTHEANÆÆ FAMILIÆ Gentem uſque in præſentem diem ex pretioſiſſimis lapidibus ſumma & pluſquam Vitruviana partium aptè ſibi correfpondentium ſymmetria creviſſe in Murum virtutum & ætemurale gloriæ & honoris. Sed quorſum avitam Nominis Tui claritatem in Majoribus Tuis ſparſam inſequor? cùm omnis in Te velut in centri punctum illapſa uberiori virtutum ſplendore, quando fama pietatis, magnanimitatis, ſapientix & prudentix Imperii oras incipis irradiare, repercuffa cernatur,

quo

ⁿ Barthol. Anglic. lib. 16, c. 60.

EPISTOLA DEDICATORIA.

quo illud ° reapse in **CELSITUDINE**
TUA verificetur :

Sardonichas, smaragdos, adamantes jaspi- „
das uno „
(DROSTHEANAEA DOMVS portat „
in articulo. „

Idque Majores Tui obtineant, etsi semper
inter Magnos fuerint Magni, jam Majores
existimentur. Patieris itaque **ILLVSTRIS-
SIME** **MECAENAS**, hanc scholasticarum lucubra-
tionum mearum Opellam **CELSITVDINIS**
TVAE ambire Patrocinium, Tuo venustari
sardio, ut in sapientum corona gratiam in-
veniat; Tuo clariorem reddi Topazio, ut
Scholis clarius illucescat: Tuo Smaragdo,
qui omnium gemmarum virentium tenet
principatum, insigniri, ut virescat, valeat, &
prævaleat: Tuo carbunculo illustrari, ut ful-
gor illius flammæ & subtilitatis radios ad le-
gentium oculos suaviter evibret: Tuo coru-
scare sapphiro, ut interlucentibus aureis
punctis, & crystallinis centris, quæ sculptu-
ram non admittunt, soliditatis suæ robur,
sine erroris sculptura in manibus terentium

EPISTOLA DEDICATORIA.

splendidius enitescat, Tuo investiri jaspide, ut placeat, Tuo rutilare ligurio, ut Adversarios stringat, & ictericis veritatis colorem restituat: Tuo candicare & poliri Achate, ut speciem referat, non, ut illi attribuunt, montium & fluviorum; sed in quo Divinorum de ss. Trinitate Mysteriorum spectatur veritas; Tuo clarescere & ditescere Amethysto, ut sit quasi rosa nitens fragrantiam cerebris emunctis spargens suaviorem; Tuo scintillare chrysolitho, ut sua virtute ardentes inter scintillas in majus lumen convalescat; Tuo sociari, inspergi & animari onychino, ut vivat; Tuo denique sexangulari serenari Beryllo, ut perennes intra contradictionum angulos fulgeat blandius, illuminet subtilius, perennet solidius, & in scholis, ut solet, (teste Leonardo Lessio^p) triumphet gloriosius, ut totus videat orbis, opus hoc non hospitari, sed Domesticos Tuos inhabitare splendores, Gentilitiique Muri Tui complexu, ceu pignus immortalitatis Vestrae, in tuto positum esse. **DEUS** Ter Opt. Max. **CELSITUDINEM TUAM** ad majorem sui Nominis gloriam in pacis nuper. partæ longitudine & plenitudine annorum, Patriæ, Imperio, Patriarchali

S. Be-

EPISTOLA DEDICATORIA.

S. Benedicti, nec non Seraphico Ordini nostro & omnibus bonis salvam servet & incolumem.

Ita animum vovet & enixè precatur

REVERENDISSIMÆ
ET ILLUSTRISSIMÆ CELSITUDINIS TUÆ

eternum devotus

F. FRIDERICVS STVMELIVS.

PRAE.